

Η Λάρισα έχει γίνει ένα νέο θεατρικό σπίτι για μας

Ειρήνη Παπουτσή

26/03/2023

Στο πλαίσιο των εορτασμών για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου το Θεσσαλικό Θέατρο και η Ομάδα Σημείο Μηδέν παρουσιάζουν την παράσταση «Αναφορά για μια Ακαδημία», του Φραντς Κάφκα, σε σκηνοθεσία Σάββα Στρούμπου, την Τρίτη 28 και την Τετάρτη 29 Μαρτίου στις 21.00, στο Θέατρο «Κώστας Τσιάνος».

Στην παράσταση επτά ηθοποιοί γίνονται διαδοχικά ο πίθηκος Rotpeter και διηγούνται τα δεινά ενός ζώου που εξανθρωπίστηκε για να κερδίσει όχι ελευθερία αλλά διέξοδο, ενώ αξίζει να αναφερθεί πως η Ομάδα Σημείο Μηδέν παρουσιάζει με επιτυχία την Αναφορά για μια Ακαδημία – τόσο εντός όσο και εκτός Ελλάδας – από το 2021.

Αλήθεια τι μπορεί να κάνει ένα κείμενο του 1917 επίκαιρο μέχρι τις μέρες μας, γιατί αυτή η επιμονή της Ομάδας στον Κάφκα και την έννοια του τραύματος και ποια η σχέση της Ομάδας Σημείο Μηδέν με το Θεσσαλικό Θέατρο και τη Λάρισα, ήταν κάποια από τα ερωτήματα που θέσαμε, με τη LarissaPress να απευθύνεται στον σκηνοθέτη της παράστασης, Σάββα Στρούμπο και τον ίδιο να μας μιλά με πάθος για τον Εβραίο της Πράγας, το Θεσσαλικό Θέατρο και τη Λάρισα, που τη νοιώθει «νέο θεατρικό σπίτι της ομάδας».

Η Αναφορά για μια Ακαδημία είναι ένα έργο του 1917. Τι κάνει το συγκεκριμένο κείμενο επίκαιρο σήμερα;

Το μικρό αυτό διήγημα του Φραντς Κάφκα αποτελεί μια βαθύτατα σπαρακτική και ταυτόχρονα σαρκαστική αλληγορία για την ανθρώπινη κατάσταση και την τραυματική σχέση της με τη Φύση, είτε την αντιλαμβανόμαστε ως φυσικό περιβάλλον, είτε ως ανθρώπινη φύση.

Η Φύση αποτελεί για τον Κάφκα έναν ου-τόπο ελευθερίας, αλλά και ένα τοπίο καταστροφών. Ο Εβραίος της Πράγας ανοίγει το αγωνιώδες ερώτημα πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα, σχεδόν έναν αιώνα πριν, σε μια εποχή πολέμων και επαναστάσεων, όταν ο κόσμος βρισκόταν σε μια στροφή της Ιστορίας. Ίσως σήμερα να βρισκόμαστε σε μια διαφορετική αλλά και όμοια στροφή της Ιστορίας με την εποχή που γράφει ο Κάφκα. Το ερώτημα χρειάζεται να ανοίξει ξανά με εξίσου ή και περισσότερο αγωνιώδη τρόπο.

Γιατί επιμένετε στον Κάφκα;

Η θεατρική συνάντηση με τον Κάφκα πραγματοποιήθηκε το 2008, με αφορμή την πρώτη παράσταση της Ομάδας Σημείο Μηδέν “Στη Σωφρονιστική Αποικία”. Έκτοτε παρουσιάσαμε τη “Μεταμόρφωση”, μια δεύτερη εκδοχή της “Σωφρονιστικής Αποικίας”, το μουσικό έργο “Θραύσματα από τον Κάφκα” του Γκιόργκι Κούρταγκ και τα τελευταία χρόνια την “Αναφορά για μια Ακαδημία”. Κάθε φορά που αναμετρούμαστε με το υλικό του καφκικού σύμπαντος, πέρα από τα φιλοσοφικά, υπαρξιακά και πολιτικά ζητήματα που ανοίγουν σε ένα αμιγώς καλλιτεχνικό και θεατρικό επίπεδο, αισθάνομαι ότι μπορώ να κινούμαι ελεύθερα, να τολμώ ανοίξεις για μένα και τους συνεργάτες μου πράγματα, να αναζητούμε αυτό που δεν υπάρχει ακόμα. Σίγουρα θα ακολουθήσουν κι άλλες παραστάσεις έργων του Κάφκα στο μέλλον.

Το τραύμα και πάλι κυρίαρχο θέμα στην παράσταση της Ομάδας. Με ποια μορφή το συναντάμε εδώ;

Η έννοια του τραύματος απασχολεί τη δουλειά μας, καθώς αποτυπώνει με τρόπο ποιητικό τη βαθιά σύγκρουση ύπαρξης και ιστορίας στον παρόντα χρόνο. Αν δεν αφουγκραστούμε το τραύμα, ως μια διαρκή εκκρεμότητα χειραφέτησης του ανθρώπου μέσα στον κόσμο, ως μια αιμάσσουσα ρωγμή στην ψυχή και το πνεύμα μας, που δεν μας αφήνει να ησυχάσουμε, που δεν μας επιτρέπει να καθίσουμε ήσυχoi, πιστεύω ότι δεν μπορούμε να εισέλθουμε με τρόπο δημιουργικό στα τοπία της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εδώ το τραύμα εμφανίζεται πάνω στο σώμα του ζωανθρώπινου πιθήκου Ρότπετερ, που εμφανίζεται στη σκηνή του μουσικού θεάτρου για να αφηγηθεί το βίωμα του βίαιου εξανθρωπισμού του, για να μην αφήσει τα τοπία της μνήμης να κλείσουν, επιμένοντας να τα εκθέτει και να εκτίθεται, σαρκάζοντας, αυτοσαρκαζόμενος, τους βασανιστές του.

Υπάρχει λύτρωση, ανακούφιση για τους ήρωες στη σκηνή; Είναι μια λύτρωση η τέχνη;

Ναι, η τέχνη αποτελεί μια μορφή λύτρωσης για τον Ρότπετερ, ο οποίος στην παράστασή μας ενσαρκώνεται από τους επτά ηθοποιούς της Ομάδας. Το ότι ανεβαίνει στη σκηνή για να επικοινωνήσει το ίδιο το βίωμα του τραύματος, το ότι βρίσκει αυτή τη διέξοδο, το ότι επιμένει να το εκθέτει και να εκτίθεται μέσα από τα υλικά του μουσικού θεάτρου, αποτελεί και γι' αυτόν και για μας μια μορφή λύτρωσης.

Ποιο είναι το στοιχείο της παράστασης που θα θέλατε να κρατήσει ο θεατής φεύγοντας από το θέατρο;

Την παράξενη ισορροπία μεταξύ σαρκασμού και σπαραγμού, μεταξύ χιούμορ και τραγικότητας, τα αγωνιώδη ερωτήματα που γεννιούνται πάνω σε αυτό το τεντωμένο σχοινί, με όλη τη συναστρία σκέψεων και συναισθημάτων που μπορεί να ενεργοποιηθεί στον κάθε θεατή.

Μιλήστε μας για τον τρόπο δουλειάς της Ομάδας Σημείο Μηδέν. Τι σημαίνει θεατρική ερευνητική ομάδα;

Κάθε μας παράσταση είναι το αποτέλεσμα ενός πολύμηνου πρακτικού και θεωρητικού εργαστηρίου, κατά τη διάρκεια του οποίου προσπαθούμε να αγγίξουμε τον πυρήνα του υλικού με το οποίο καταπιανόμαστε κάθε φορά. Δεν θεωρούμε τίποτα δεδομένο εκ των προτέρων, δεν δεχόμαστε προειλημμένες αποφάσεις, δεν πατάμε σε παλαιότερες αναγνώσεις. Προσπαθούμε βήμα το βήμα να ανοίξουμε τον δικό μας χρονότοπο δημιουργίας. Στο επίκεντρο της δουλειάς μας είναι ο ίδιος ο ηθοποιός, ο ζωντανός άνθρωπος. Η έρευνα του πυρήνα του υλικού συντελείται μέσα και πάνω στο σώμα του, γι' αυτό και η τέχνη του ηθοποιού, η μελέτη και η ανάπτυξη της αποτελεί ένα από τα βασικά πεδία ενδιαφέροντος για μας. Δεν πρέπει να αντιληφθούμε το σώμα με την τρέχουσα ή και πεπερασμένη κοινωνική έννοια της σάρκας και των οστών. Το σώμα είναι το έδαφος από όπου εκπορεύεται η επιθυμία, η φαντασία, η αίσθηση, οι συγκινήσεις, η μνήμη, σε όλες τις εκδηλώσεις και τις μορφές τους. Όλα αυτά στοιχειοθετούν για μας την ερευνητική διάσταση στη δουλειά μας.

Το θέατρο που πρεσβεύετε θα λέγατε πως είναι «δύσκολο», πως απευθύνεται σε συγκεκριμένους θεατές;

Η πολυετής εμπειρία δείχνει μάλλον το αντίθετο. Σε γενικές γραμμές δεν πιστεύω στο θέατρο για τους λίγους και μνημένους ή στο θέατρο για τους

πολλούς. Το θέατρο είναι ένα. Απαιτεί προσπάθεια και από τους δημιουργούς που κάθε βράδυ εκτίθενται στη σκηνή, και από τους θεατές, αν θέλουν να επικοινωνήσουν σε βάθος με τις διαδρομές ενός ζωντανού έργου τέχνης που είναι μια θεατρική παράσταση. Πιστεύω πάντως ότι μια παράσταση χρειάζεται να εξυψώνει ηθοποιό και θεατή, να φωτίζει πτυχές της ανθρώπινης κατάστασης, όχι απλώς να περιγράφει την καθημερινότητα στην σκηνή με τρόπο ανεγκέφαλο και μονοεπίπεδο.

Τα τελευταία δύο χρόνια έχετε αναπτύξει μια ιδιαίτερη σχέση με το Θεσσαλικό Θέατρο και με το κοινό της Λάρισας, επιλέγοντας μάλιστα να πραγματοποιήσετε εδώ την πρεμιέρα της παράστασης των Περσών, πέρσι τον Ιούνιο. Θέλετε να μας μιλήσετε για τη σχέση αυτή;

Σε συνεργασία με το Θεσσαλικό Θέατρο παρουσιάσαμε στο Β' Αρχαίο θέατρο την "Αντιγόνη" του Σοφοκλή το 2021 και τους "Πέρσες" του Αισχύλου το 2022. Και οι δύο παραστάσεις παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο του Διεθνούς Δικτύου Αρχαίου Δράματος. Τώρα συνεχίζουμε με την "Αναφορά για μια ακαδημία" του Κάφκα, στο πλαίσιο των εορτασμών για την παγκόσμια μέρα θεάτρου. Η συνεργασία αυτή με το Θεσσαλικό θέατρο, με την Κυριακή Σπανού και όλους τους εξαιρετικούς συνεργάτες του Θεσσαλικού είναι για μας ιδιαίτερος πολύτιμη. Περιέχει έναν καλλιτεχνικό και έναν εκπαιδευτικό άξονα, μια γόνιμη αλληλεπίδραση σε καλλιτεχνικό και πνευματικό επίπεδο. Το θεατρικό κοινό στη Λάρισα είναι ιδιαίτερα ανοιχτό σε νέες προτάσεις και πάντα αγκαλιάζει τις παραστάσεις μας. Μπορώ να πω ότι τα τελευταία χρόνια η Λάρισα έχει γίνει ένα νέο θεατρικό σπίτι για μας.